

učenje? Motivov iz življenja je treba, potem dovršiš kaj dobrega. To se pa ne dá naučiti iz mrtvih podob, ne: živeti moraš sam.“

Ko Stojan ni odgovoril njegovim besedam, začel je zopet:

„Tudi v dotiko ti je treba stopiti z višjimi krogi. Sicer ti vsa nadarjenost in pridnost ne pomagata nič. Imej še tak talent, kritikovali te bodo in — prezirali. Baron Sternberg je prijatelj umetnikov. Sam ima lepo zbirko raznih slik in kipov na svojem gradu v Nemčiji. Ne rečem, da ima veliko razuma za umetnine, toda on hoče posnemati druge

plemenitaše. In kar je glavna stvar, denaren je in vpliven. Njemu sem že pripovedoval o tebi in te naslikal v najbujnejših barvah. Željan je te spoznati. Ako boš sijajno sprejet, zahvali se meni! Ha, ha!“

Lebkovski ni bil malo ponosen, da more nasproti mlajšemu tovarišu ponašati se kot zaščitnik. Toda ta se je še vedno obotavljal.

„Drevi pridem pote, pa je mir besedij“, odgovori Lebkovski odhajaje. „Obleci se črno in bodi pripravljen.“

Stojan je tovarišu na ljubo slednjič obljubil, da hoče iti z njim. (Dalje.)

Učiteljica.

(Spisala Marijanka.)

Poznala sem jo že izza mladih let, ono vitkoraslo deklet, s črnimi očmi in s črnimi kodravimi lasmi. Obličja je bila bledega, in na licu ji je počival neki resen mir, ki ni lasten vsakemu človeku. Iz očij ji je odsevala ljubeznivost in miloba, a usta so ji bila najčehše sklenjena bolestno.

Marijca ji je bilo ime. In ta Marijca, ljubezniva, tiha deklica je bila meni v detinski dobi največja ljubljenska.

Človeško srce, posebno mehko žensko srce se že v rani mladosti kaj rado oklene ljubavi. In da se iz te otroške ljubavi razvije pozneje ono lepo, vzvišeno svojstvo — pravo, plemenito prijateljstvo, je treba gojiti, negovati v srcu oni rahli čut, ki še ni prava ljubav, nego tiho hrepenenje do dragega nam bitja.

Marijca je bila šestnajstletna deklica, ko je došla iz zavoda. Ondi se je priučila raznih stvari, katerih se otroci v domači šoli niso učili. Zнала je lepo pisati, tudi nemško, brati, plesti in kvačkati, in ne vem kaj še. A za to se nisem mnogo zmenila, meni najdražje je bilo, da je znala Marijca lepo peti in pripovedovati lepe povesti.

To je bila vaška deca na nogah, ko je došla Marijca domov! In najbolj vesela sem

bila jaz, — jaz, ki sem jo imela skrivaj tako rada.

Često smo se zbrali pod košatim drevsom v gozdu, in Marijca je sedela med nami. Pletla je navadno nogavice, a ob enem nam pripovedovala mične povesti. In govorila je tako lepo, da si ni upal nihče vmes izpregovoriti.

Ko je dokončala pripoved, so bile vseh oči obrnjene vanjo, kakor da hočemo s pogledom pozvedeti iz nje še nadaljnjo pripoved. A takrat je navadno Marijca pretrgala molk, plosknila z rokama, rekoč: „Otroci, sedaj se pa igravimo!“ In učila nas je lepih iger, igrala in pela je z nami.

„Marijca“, vprašam jo nekoč, „kdo te je pa naučil tako lepo peti?“

„I kdo“, — odgovori mi smehljaje, „to bi rada vedela? Vidiš tam, kjer sem bila jaz v šoli, je veliko otrok in mnogo učiteljic. In tam sem se naučila tudi jaz igrati in peti.“

„Ali bi bila ti rada učiteljica?“ vprašam jo nadalje prav zvedavo.

Tačas je Marijca vidno pobledela, povesila pogled in molčala.

„Da, da, Marijca, ti bodi učiteljica, in mi pojdemo k tebi v šolo“, oglasi se več otrok

in radovedno obstopi deklico, ki je komaj prikrivala notranjo bol.

„Kaj ne, da boš učiteljica, Marijca?“ — vprašam jo iz nova, zroč ji naravnost v oči...

Svetla solza, — znanilka srčne bóli, — ji je zaigrala v očesu in kanila na blede lice. Tihó je položila prst na usta in poluglasen „pst“ je hkrati umiril glasne volilce!

„Idimo domov!“ dejala je z zapovedujočim glasom.

Nobena druga zapoved nam ni tako šla do srca... Molčé smo šli za Marijco, za učiteljico. Med potom je izgubila pletenko iz nogavice. Tihó sem jo pobrala in jo izročila Marijci. Pogledala me je žalostno, tako da si je nisem več upala vprašati, bi li rada bila učiteljica...

Prišli smo do razpotja. „Otroci, popoldne me pridem več k vam“, pravi Marijca.

„Zakaj ne, zakaj ne?“ — vpraševali smo boječe.

„Ne morem.“ In ni se nasmehnila, kakor drugikrat, molčé se je obrnila in odšla lahnih korakov proti domu.

Nam pa ni hotelo v glavo, zakaj neče biti Marijca naša učiteljica, ko vendar zna najbolje peti in igrati.

II.

Poslej je bila redko med nami. Ni več pela, ne se igrala, le zamišljena je sedela pri nas ter neutrudno pridno pletla nogavice. — In otroci je kmalu nismo pogrešali več, kadar ni prišla.

Le meni je bilo neizrečeno žal po nji. Prav nič me ni veselila igra in zabava...

Nekoč sem se skrivaj izmuznila iz vesele družbe in jo zavila naravnost k Marijci.

Sedela je na vrtni klopici in imela glavo pobešeno. Zdelo se mi je, da je ihtela.

Nisem vedela, kako bi izpregovorila. Govorila sem, kakor mi je prišlo na jezik, kar mi je narekalo srce: „Marijca, zakaj nečeš biti učiteljica?“ —

Zdajci je vzdignila glavo ter me pogledala ljubeznivo, tako ljubeznivo, da me je h krati minula vsa bojazen. Kar meni nič

tebi nič sem jela plezati na klop, da bi sedla poleg Marijce.

Ta hip se je glasno zasmejala in me posadila na klop poleg sebe.

„Tako! Sedaj pa poslušaj! Vprašala si, zakaj nečem biti učiteljica! — Vedi — jaz bi bila rada, rada, a oče pravijo, da nimajo dosti denarja. Za šolo je treba mnogo denarja.“

Pogledala me je sočutno, nisem si je upala več izpraševati. Bilo mi je žal, zelo žal, da ne bo Marijca učiteljica.

Nekaj tednov pozneje Marijce ni bilo več v naši vasi. Odpeljala se je nekam daleč, — kakor so govorili ljudje, k bogatemu stricu, kjer se bo učila kuhati, šivati in ne vem kaj še.

Ko je odhajala, zrla sem žalostna za njo. Kmalu sem zábila tugo, odšla v gozd, nabrala ondi smrečnih češarkov ter se igrala šolo.

Ko je spomladi skopnel sneg in je iz vinogradov odmevalo glasno petje veselih delavcev, sem morala pustiti igro ter iti v šolo. Vsak dan sem romala k cerkvi vrh grička, kjer je stalo šolsko poslopje.

Nekega poletnega dne se je vrnila Marijca. Bleda, upadlih lic je stopila raz voz in pozdravila domače. In meni je prinesla punčiko, belo, zlatolaso, kakoršne še do tedaj nisem imela.

Poslej sem bila često pri nji. Sedela sem pri nji ter se pogovarjala sama s seboj. Ona je navadno molčala, le kratko je odgovarjala mojim vprašanjem. Zamišljena je mehanično vrtela strojevo kolo, da je glasno ropotalo. In meni je ugajalo to ropotanje, kakor ropotanje mlinskega kolesa na potoku.

Bilo je spomladi. Nabrala sem pestrega cvetja ter šla navadno pot k Marijci. Prišedša blizu hiše sem opazila zaprto okno v njeni sobici. Ni bilo čuti ropotanja stroja, vse je bilo gluho in tiho.

Poskušala sem odpreti kljuko na vežnih vratih, pa se ni dalo. — Za mano pride težkih korakov Urša, domača dekla.

„Danes ne bo nič s teboj, otrok! Marijca je bolna.“ In odprla je vrata in meni nič tebi nič jih brezčutno zaprla za sabo.

Odšla sem užaljena. Pometala sem cvetke v potok ter zrla, kako so ribice radovedno vzdigavale glavice v vodi.

Nekaj dni pozneje je mrtvaški zvon zapel iz domačega zvonika. Zvonilo je Marijci.

Še mi je v spominu profil plemenitih potez, razpletena kita, venček na glavi, snežnobela obleka in lepi venci, s katerimi je bila odeta moja Marijca. Še mi živé v spominu besede, katere sem čula med tajnim

šepetanjem kropivcev: „Bolje bi bilo dati jo v šolo in ji pomagati, kamor si je želela, kakor pa tako mlado položiti v grob.“

Tačas teh besedij nisem umela, danes jih umevam.

Kakor vsako leto, sem se tudi letos ustavila ob njenem grobu. Lep pomnik ji diči gomilo, in na križu ji slovó prelepe besede. A v mojem srcu ji slovi spomin: „Moja prva, idealna učiteljica.“

Gad.

(Črtica. — Spisal Fr. Kočan.)

Za dolgotrajnim neprestanim deževjem so nastopili naposled zopet veseli solnčni dnevi. Poletje se je bližalo koncu, in prav zato se je hotela narava še jedenkrat — morebiti zadnjič pred bližajočo se jesenjo — prebuditi v novo, veselo življenje.

V gola rebra skalnatega in le tu pa tam, kakor v gostih šopih porastlega hriba Pečna se je upiralo solnce z neko žgočo in vztrajno silo. Na strmih obronkih so se belile peči, bolj proti vrhu pa se je sušilo in krivilo odpalo listje. Grmovje se je sedaj pa sedaj zazibalo v rahlem vetriču. Sicer pa je bilo ob tej vročini vrhu Pečna vse mirno in mrtvo.

Čuj vendar! — Tam nekje med drobno suhljadjo se je pojavil rahel šum. Nekaj — in to je moralo biti šuma pravi vzrok — se je vilo, krivilo in plazilo med listjem in se pomikalo varno in polagoma v poševni črti vedno višje proti vrhu. Tu pa, malo niže od vrha doli, na mestu, kjer je poganjal izmed drugega grmovja košat hrastov grmič in kjer je zadaj za njim ležala velika kamenita plošča, tu se je prerilo tisto dolgo skozi zapleteno vejevje in se z neko prirojeno gibčnostjo popelo na omenjeno ploščato skalo.

Kaj je bilo? — Kdo neki bi ne poznal dobrega znanca — gada!

Gad — gad —! No da, star in pa pameten gad je to. Pač res! Kako bi neki ne bil star, ko vendar pomni že celo kopico poletij, katere je predremal in presamotaril tu v Pečnu. Že v svoji prvi mladosti — komaj, komaj jo še pomni — že tedaj je bival v Pečnu, se solnčil in veselil ob lepih poletnih dneh, a prodajal dolgčas in puščobo, kadar je slučajno deževalo po več dni skupaj in je moral ostajati v svojem hladnem podzemeljskem stanovanju. Vendar je že tedaj čutil do Pečna neko posebno nagnjenje, prav kakor nekako domovinsko ljubezen. I seveda: saj je bilo že tedaj navezано vse njegovo življenje izključno le na to okolico, in gole, solnčnate pečenske čeri — oh — te so bile njegov najslajši ideal.

In tako se je privadil Pečna in okolice, kolikor je je mogel pregledati raz svoje vzvišeno mesto. Ta globoka, temnozelená dolina — zdi se mu — se razprostira tu pod njim še vedno, kakor pred leti. Vasiča z nizkim stolpičem v sredi, mala, raztrgana slemena na okrog, ob pobočju bližnjih hribov uprte, na pol sesedle, lesene kočice, a dalje po dolini obsežni travniki, obsejana polja, kakor daleč nese oko: — vse kakor nekdanj.

Potem pa to žuborenje potokovo doli ob vznožju Pečna, ta vsakoletni smeh delavcev, šala in ukanje s travnika sem: — tudi to